

धिमाल

आदिबासि जनजाति खावारा ताइ संयुक्त
सारभि सघिय घोसनापत्र

INDIGENOUS
MEDIA FOUNDATION

वाराका सभासो (महासभाबाट),

- ☞ संयुक्त राष्ट्र संघिय वाराका चिथिको (बडापत्रको) उदेस्य रो सिदान्तगेलाइआन्सार कोलाउ सारभिगेलाइ इडको वाराकाचिथि (बडापत्र) आन्सार बहन पालि गोइका मानिका दायित्व पुरा पाका काथाह्नुताको असल निएतसो निर्देसित पाकाताड,
- ☞ ताइमिहेड बेग्लोड ठानिका रो इडकोआन्सार इज्जत निडलि गोइका भाराड दयाडगेलाइको खावारागेलाइ स्विकार पातेडआदिबासि जनजाति भेनेड दयाडगेलाइदोफा बाराम्बोर हिका दोका काथाता सोमति पाकाताड,
- ☞ दयाड जातिको भाराडको सम्पतिलिता सम्पदालिता हिका सभ्यता कोलाउ संस्कृतिगेलाइको बिबिधता कोलाउ धनि जेडलाउ भाराड दयाडगेलाइसो योगदान पाका काथाताबुड सोमति पाकाताड,
- ☞ सारभि (राष्ट्रिय) उत्पति माकुनु जातिको धरमको, समुदायआन्सार माकुनु सस्कृति बेग्लोड आधारता दयाडगेलाई माकुनु एअमि एअमि दयाडको स्तरको आधारता माकुनु इडकोको पृष्ठपोषन पाका सिधान्त, निति कोलाउ चलनगेलाइ समुदयबादि, बैज्ञानिक आकारसो गलत, कानुनता हिका नैतिक रुपसो निन्दनिय कोलाउ सामाजसो अन्याए हिका दोका काथाता बुड सोमति पाकाताड,
- ☞ आदिबासि जनजाति ताइको खावारा चालाइलाउ (उपभोग) पाका क्रमता हिदोइबुड खालको म्हुइका वाराकासो ओल्हेलि निडलि दोका काथाता पुनसोमति पाकाताड आदिबासि जनजाति भेनेड कारनको बाहेक ताइ भोनोइ, माउजा कोलाउ आन्मानेगेलाईह्नुता (संसाधनमाथि) उपनिबेसिकरन माकुनु स्वामित्वकरनसो इतिहासदोड अन्याइसो पिडित हिका रो इसाड बिसेस ताइको गोईका कोलाउ इच्छाआन्सार ताइको बिकास पाका खावारा उपभोग पालि मानिडका दोतेड ताइ दुख ब्यक्त पाकाताड,

- ☞ आदिबासिगेलाईको राजनिति, ताका (आर्थिक) दोफाड सामाजको संरचना रो ताइ सास्कृतिक, आध्यात्मिक परम्परा, इतिहास एवं दर्शन मुलपातेड ताइको भोनोइ, माउजा, कोलाउ आन्मानेगेलाइहुताको (संसाधनहरुमाथि) ताइको खावारागेलाई मान कोलाउ सुधार पालि भासिड अतिगोइकागेलाइ स्विकारपाकाताड,
- ☞ सारभिगेलाइदोफा पाका सन्धि, सम्भौता रो भेनेड रचनात्मक बेबस्थागेलाइता घोसना पाका आदिबासि जनजातिको खावारागेलाई मान रो सुधार पालि अतिगोइनासिड स्विकार पाकाताड,
- ☞ आदिबासि जनजाति राजनिति, ताका (आर्थिक), सामाजको कोलाउ सस्कृतिको बिकास पालि भासिड कोलाउ जेताड हिनुबुड गोताड खालको म्युइका वाराका कोलाउ दमनगेलाइ मोअूपालि ताइमिहेड संगठित पालि सुरु पाका काथागेलाइ स्वागत पाकाताड,
- ☞ आदिबासि जनजाति ताइमिहेडरेम्का प्रभाव पाका बिकास कोलाउ ताइको भोनोइ, माउजा (क्षेत्र), रो आन्मानेहुताको नियन्त्रनसो ताइको बेबस्ता, सस्कृति रो परम्परागेलाइहेड ताअलि रो ससक्त बनाइलि कोलाउ ताइको इच्छा दोफाड गोइकाआन्सार ताइको बिकास सुधार पापिलि सक्षम जेनाड दोका बिस्वास पाकाड,
- ☞ आदिबासिको ज्ञान, संस्कृति रो परम्पराआन्सार चलनगेलाईको सम्मानसो बोलिका (दिगो) बिकास दोफाडबाराबोरपा (समानुपतिक) बिकास कोलाउ बाताबरनको उचित ताअलि (व्यवस्थापन) योगदान पाका काथागेलाइ स्विकार पाकाताड,
- ☞ सान्ति, ताका (आर्थिक) दोफाड सामाजको उन्नति कोलाउ बिकास, दुनियाभरको सारभि कोलाउ दयाडगेलाइ माभ्ता समभ्दारि दोफाड मैत्रिपुर्न सम्बन्धको भासिड आदिबासि जनजातिको भोनोइ कोलाउ

माउजागेलाइता सेना माताअकासो योगदान पिकाकाथाता
जोर पिकाताड,

- ☞ जाम्बालाइ खावारा अनुरुपसो ताइ जाम्बालाइको पोसिका प्रसिछेन (पालनपोषण), सिछा रो कल्यानको भासिड भाराडको जिमाको (साभा जिम्मेवारि) सन्धि, सम्भौता कालाउ राज्यगेलाइ रो आदिबासि जनजाति माभाता पाका भेनेड रचनात्मक बेबस्ता गेलाइसो घोसना पाका खावारागेलाइ जेलाउसेलाउ वोमुलुक चासो, रुचि, जिमा कोलाउ वेभारको हिका काथा बिचार पाकाताड,
- ☞ सन्धि, सम्भौता कोलाउ भेनेड रचनात्मक बेबस्ता रो प्रतिनिधित्व पाका वारेता आदिबासि रो माउजागेलाइ सुधार माभाता सुधार जेड्कासाभा आधार दोका काथाता बुड बिचार पाकाताड,
- ☞ वोमुलुक (अन्तर्राष्ट्रिय) संयुक्त राष्ट्रसंघिय वाराकाचिथि (बडापत्र), ताका (आर्थिक), सामाजको कोलाउ सस्कृतिको खावारा वारेता अभिसन्धि दोफाड भिएना घोसनापत्र रो काम पाका योजनासो (कार्यायोजना) भाराड दयाडगेलाइताइको दयाडगेलाइ ताइको राजनितिको स्थितिबारेता खुलाआन्सार निर्णए पालि रो ताइको ताका (आर्थिक), सामाजको रो सस्कृतिको बिकासको भासिड खुलाआकारसो भाअलि आत्मनिर्णयको खावाराको ताइका(मौलिक) महत्वदोफा सोमति पाका काथा मानिकाताड,
- ☞ वोमुलुको कानुन (अन्तर्राष्ट्रिय कानुन) आन्सार अभ्यास पाका आत्मनिर्णय ताइ खावारा हिदिइबुड दयाडगेलाइ बन्चित पालि इदोइ घोसनापत्रको हिदोइबुड काथागेलाइ चालाइलि मादोकाड दोका काथागेलाइ ध्यान पिकाताड,
- ☞ या घोसनापत्र आदिबासि जनजातिको खावारागेलाइहेड पिका

घोषणापत्रमा आदिवासी जनजातिको मानेतासो न्याए, प्रजातन्त्र, दयाङ्ग खावाराको मान, म्हुइका वाराका मान्ठुका रो असल निएत ताइ सिद्धान्तगेलाइको आधारता सारभि कोलाउ आदिबासि जनजाति माभा हिका सौहार्दपुर्न कोलाउ साहिताको सम्बन्धहेड बाह्रिपाका काथा बिस्वास पाकाताङ्,

- ☞ सारभिको गोताङ् दायित्वगेलाइ वोमुलुक कानुन (अन्तर्राष्ट्रिय कानुन) को दस्तावेजगेलाइ, बिसेस दयाङ्गेलाइको दयाङ्ग खावारा वारेता (मानवअधिकार) कानुनको दस्तावेजगेलाइ, अन्तर्गत हिका आदिबासि जनजातिता लागु जेडलि गोइका खानिसिङ् इङ्कोहेड ताइ द्यानगेलाइको सात्हा रो साहिताता पालना पालि कोलाउ रेम्का प्रभाव जेङ्का आकारसो कार्यान्वयन पालि सारभिगेलाइहेड प्रोत्साहन पाकाताङ्,
- ☞ आदिबासि जनजातिको खावाराको सुधार कोलाउ संरछेनता संयुक्त राष्ट्रसघ महत्वपुर्न रो काम पालि निरन्तर भुमिका घालि गोइका काथाता जोड पिंकाताङ्,
- ☞ आदिबासि खावारा खुला सन्दर्भता सान्दर्भिक काम कारबाहिगेलाइको बिकासको भासिङ् इदोइ घोसनापत्र थप महत्वपुर्न पोइसा हि दोका काथा बिस्वास पाकाताङ्,
- ☞ आदिबासि दयाङ्गेलाइ बिना म्हुइका वाराका वोमुलुको कानुनसो मानेता पिका गोताङ् दयाङ्ग खावारागेलाइको म्हुइका वाराका बिना हक हि रो आदिबासि जनजातिदोफा ताइको अस्तित्व, कोलाउ दयाङ्गेलाइको रुपसो पुरा बिकास जेडिल भासिङ् अपरिहार्य सामुहिक खावारागेलाइ हि दोका काथागेलाइ स्विकार इन्को पाकाताङ् कोलाउ इङ्को पुनसोमति पाकाताङ्,
- ☞ आदिबासि जनजातिको स्थिति माउजाता कोलाउ सारभिता

बेग्लोडहिका सारभि रो माउजा बिसेस्ता कोलाउ हेसाड ऐतिहासि रो सस्कृति पृष्ठभूमिगेलाइहेड ध्यानता ताअलि गोइका काथागेलाइ बुड, स्विकार पाकाताड,

✍ भाराडको कोलाउ ताताइमिको इज्जतआन्सार अनुसरन पालि गोइका उपलब्धिको मापदण्डको रुपसो देहाएको साभेदारी कोलाउ मानको भावना अनुरूपसो देहाएको आदिबासि जनजातिको खावारा ताइ संयुक्त राष्ट्र संघिय घोसनापत्रगेलाइ संबेदनसिलसाथ घोसना पाखे :

धारा १

आदिबासि जनजातिदोफा सामुहिक आकारता माकुनु एअमिपा संयुक्त राष्ट्रसंघिय वाराका चिथि (बडापत्र), दयाड खावारा (मानव अधिकार) ताइ दुनियाभरको घोसनापत्र कोलाउ वोमुलुकको दयाड खावारा वोमुलुकको दयाड खावारा (अन्तराष्ट्रिय मानव अधिकार) कानुनसो स्विकार पाका आन्सारको गोतेड दयाड खावारा (मानव अधिकार) कोलाउ ताइको खुला पुरा उपभोग पालि खावारा हि ।

धारा २

आदिबासि जनजाति कोलाउ दयाडगेलाइ आरो भाराड दयाडगेलाइ कोलाउ दयागेलाइ भाइकाड खुला रो बाराबोर हि रो ताइको गोताड खावारा, मुलपातेड (विसेसगरि) ओबलाइको ताइको मौलिक ओल्हेका माकुनु पहिचानता वारेता आधारित खावारागेलाइको उपभोग पाका क्रमता हिदिबुड खालको म्हुइका वाराका छुटकारा निडका खावारा ताअखे ।

धारा ३

आदिबासि जनजाति दोफा आत्मनिर्णयको खावारा हि । इडको खावाराको कारन ताइको राजनितिको स्थितिबारेता खुला रुपसो निर्णए पाडखे रो ताइको ताका (आर्थिक), सामाजको कोलाउ सस्कृति बिकासको भोखे ।

धारा ४

आदिबासि जनजातिदोफा ताइ आत्मनिर्णय ताइ खावारा उपभोग पालाउ ताइको लिताको कोलाउ स्थानिय मामिलादोफा ताइ काथागेलाइ दोफाउ ताइको स्वायत्त कामगेलाइता लागानि पाका उपाइ रो माध्यमगेलाइ स्वायत्त जेडका माकुनु स्वसासनको खावारा हि ।

धारा ५

आदिबासि जनजातिदोफा ताइको बेग्लोड राजनितिको, कानुनता हिका, ताका (आर्थिक), सामाजको कोलाउ सस्कृतिको बेबस्तागेलाइ ताअलि रो बोलिका बानाइलि खावारा हि दोअनु ताइ गोइनु सारभिको राजनितिको, ताका (आर्थिता), सामाजको कोलाउ सस्कृतिको गतिविधिगेलाइता पुरा जोम्लि खावाराबुड हि ।

धारा ६

भाराड आदिबासि दयाडदोफा सारभिको खावारा हि ।

धारा ७

१. आदिबासि दयाडगेलाइदोफा बान्चेलि निडका, जिउ कोलाउ मानसिक मावाखाइका अखन्डता, खुला, कोलाउ दयाडगेलाइको सुरछाको खावारा हि ।
२. आदिबासि जनजातिदोफा भेनेड दयाडगेलाइ भाइका बेग्लोडदयाडगेलाइको आकारसो खुला, सान्ति कोलाउ सुरछापुरबक बान्चेका सामुहिक खवारा हि रो ताइ जातिहेड सेका माकुनु ताइको समुदायको जाम्बलाइहेड बलसाड भेनेड समुदायता चुम्पुका लगाएतको हिदोइबुडखालको हिसाता परिलि मान्ठु ।

धारा ८

१. आदिबासि जनजाति कोलाउ दयाडगेलाइहेड बोलसाड माराम्पाका माकुनु ताइको सस्कृतिको नास माजेड्का खावारा हि ।

२. सारभिगेलाइ देहाएको काथागेलाइ जेडिल मापिलि कोलाउ हान्तिपुरतालको भासिडरेम्का प्रभाव पालि दोका, संयन्त्र उपलब्ध पाआडः

- (क) भेनेड खाल्को दयाड गेलाइको आकारता ताइ ताइको मावाखाइका माकुनु ताइको सस्कृतिको मोल माकुनु जातिय पहिचानसो बन्चित पाका उदेस्य पाका माकुनु इडकोता मारेम्का प्रभाव पाका हिदोइबुड कामगेलाइ,
- (ख) ताइको भोनोइ, माउजा माकुनु आन्मानेगेलाइता ताइ स्वामित्व चुम्पुका उदेस्य हिका माकुनु इडकोता मारेम्का प्रभाव पाका हिदोइबुड काम,
- (ग) ताइ खावारा माभाता हिदोइबुड खावारा उल्लंघन पाका माकुनु अवमुल्यन पाका उदेस्य हिका माकुनु इडकोता मारेम्का असर पाका हिदोइबुड स्वरूपको बोलजफति पाका हुलता(सामुहिक) बसाइ सराइ पाका,
- (घ) हिदिबुड आकारको बोलजफति बिलाइका माकुनु एकिकरणको काम,
- (ङ) ताइ हुता जातिको माकुनु जातको म्हुइका वाराका सुधार पालि माकुनु भड्काइलि तयार पाका हिदोइबुड आकारको प्रचारपाका ।

धारा ९

आदिबासि जनजाति रो दयाडगेलाइहेडदोफा ताइको समुदाए माकुनु सारभिको परम्परा कोलाउ चलन आन्सार हिदोइबुड आदिबासि समुदाए माकुनु सारभिदोफा आबध जेड्का खावारा हि । इस्का खावारा पालाउ उपभोग पालाउ हिदोइबुडकिसिमको म्हुइक वाराका सिरजाइका माजेनाड ।

धारा १०

आदिबासि जनजातिगेलाइ ताइ भोनोइ माकुनु माउजासो बोलजफति माल्होपाआड । ताइ जनजातिको खुला , लाम्फा कोलाउ बानाल पिका मन्जुरि मापिसिड कोलाउ न्याएो दोफाड उचित हान्तिपुरताल (क्षतिपुर्ति) पिलि सोमति रो दोकाथेकापा फिर्ता जेडका बिकल्प मान्थुनु हिदोइबुड पुनस्थापना काम मापाआड ।

धारा ११

१. आदिबासि जनजातिदोफा ताइको सांस्कृतिक परम्परा रो चलनगेलाइ मानिलि कोलाउ इन्कोडहेड पुनरजिवन्त बानाइलि खावारा हि । इदिता पुरातात्विक कोलाउ ऐतिहासिक थामेगेलाइ, कलाकृति, नमुना, उत्सब, प्रबिधि कोलाउ दृश्य दोफाड न्हाका तोडका कला रो साहित्य भाइका ताइ संस्कृतिको लाम्फाको, एलाको, लोका दिनको स्वरुपगेलाइ ताआलि, संरछन पालि कोलाउ बिकास पाका खावाराबुड पोरिखे ।
२. ताइ खुला , लाम्फा कोलाउ बानाल पिका सोमति बिना माकुनु ताइ कानुन, परम्परा कोलाउ चलनगेलाइको धार्मिक कोलाउ आध्यात्मिक उल्लंघन जेडपाड, हुका ताइ सास्कृतिक, बौधिक कोलाउ आध्यात्मिक सम्पतिगेलाइको वारेता रेम्का प्रभाव पिका संयन्त्रगेलाइ आदिबासि जनजातिदोफाको सहकार्यता तयार पाका प्रत्यवस्थापनसहितको माध्यमसो सारभिको हानिपुरताल पिका उपलब्ध पापाआड ।

धारा १२

१. आदिबासि जनजातिदोफाको ताइको आध्यात्मिक कोलाउ धारमिक परम्परा, चलन रो उत्सबगेलाइ तिम्पालि, मानिका, इडकोको बिकास पाका कोलाउ धिर्पाका खावारा, ताइको धार्मिक कोलाउ सास्कृतिक थामेको स्याहार पाका, सुरक्षा पाका कालाउ इडको थामेगेलाइता एमिडको पहुच निडका खावारा, रो ताइको परम्परासो चालाइतेड

लोका आन्मानेगेलाइको चालाइका कोलाउ इडकोता नियन्त्रन पाका खावारा, रो ताइको दयाड अवसेसगेलाइ ताइको देसता चुमालि निडका खावारा हि ।

२. ताइ आदिबासि जनजातिदोफाको सहकार्यता वानाइ स्वच्छ, पारदर्सि कोलाउ रेम्का प्रभाव पाका संयन्त्रगेलाइको माध्यमसो सारभि ताइ अ अधिनता (स्वामित्वमा) हिका आनुष्ठानिक सामान कोलाउ दयाडको अबसेसगेलाइता आदिबासि जनजातिगेलाइको थुकाका (पहुच) निडपालि रो इडको सामान घुलिपालि दोका बेबस्ता भोकाड ।

धारा १३

१. आदिबासि जनजातिगेलाइ ताइ ताइको इतिहास, राउ, ताइको परम्परा, दर्सन, लेखेका प्रनालि, कोलाउ साहित्यगेलाइहेड पुनवान्चिपालि पाका पुनरजिबित पाका, चालाइका पाका कोलाउ लोका सान्तानगेलाइ पुस्तागेलाइ पिलि पाका रो समुदाय, थामे रो दयाडगेलाइको ताइमिडको मि ताअका रो इडकोहेड ताअलि खावारा हि ।
२. इदि खावारा संरछन पाका काथा निस्चित पाका दोफाड गोइका राउ उल्था माकुनु भेनेड कानुन मिलिका माध्यमको बेबस्ता पातेड आदिबासि जनजाति राजनितिक, कानुनी कोलाउ प्रसासननि सजाए बुभिलि दोवाको रो बुभिका जेनाको दोका काथा निस्चित पालि भासिड सारभिगेलाइ रेम्का प्रभाव जेडका उपाइ अवलम्बन पाआड ।

धारा १४

१. आदिबासि जनजातिदोफा पोहिलि ताइको सास्कृतिक पधतिगेलाइदोफा मिलिका ताइको राउता सिछा उपलब्ध पाका ताइको सिछन प्रनालि रो सांस्थागेलाइको स्थापना कोलाउ इडकोता नियन्त्रन पाका खावारा हि ।

२. आदिबासि दयोङ्गोलाइ, मुलपातेङ्ग जाम्बालाइदोफा हिदोइबुङ्ग म्हुइका वाराका बिना देसको सिछाको गोताङ्ग तहको आकारता खावारा हि ।
३. आदिबासिव दयोङ्गोलाइ, मुलपातेङ्गताइको समुदायबाहार जिबनयापन पातेङ्ग लोका दोफोङ्ग जाम्बालको भासिङ्ग दोकाथेकापा ताइ ओबलाइको ताइको सस्कृतिता ताइको राउता पिका सिछाता पहुच उपलब्ध पालि सारभि राज्यगेलाइसो आदिबासि जनजातिदोफाको सहकार्यता रेम्का प्रभाव जेङ्गका उपाइ अवलम्बन पाआङ्ग ।

धारा १५

१. आदिबासि जनजातिदोफा ताइ ताइको सस्कृति, परम्परा, इतिहास कोलाउ इच्छागेलाइको मान कोलाउ भेनेङ्ग खालको ताइ खावारा हि रो इदोइ सिछा कोलाउ सार्वजनिक बानालता उचित आकारसो प्रतिबिम्बित जेनोङ्ग ।
२. सारभिगेलाइसो पुर्वाग्रह बिरुध संघर्ष पालि रो म्हुइका वाराका मोअपाका कोलाउ आदिबासि जनजाति रो सामाजको भेनेङ्ग कोलाउ साहिताता रेम्का प्रभाव जेङ्गका उपाइगेलाइ अवलम्बन पाओङ्ग ।

धारा १६

१. आदिबासि जनजातिदोपा ताइको राउता ताइको बानाल माध्यम स्थापना पालि रो म्हुइका वाराका बिना गोताङ्ग खालको गैरआदिबासिसो चालाइका बानाल माध्यमता (संचारमाध्यम) थुकाका निडिल खावारा हि ।
२. सारभिगेलाइसो सारकारि बानाल माध्यता ठिक मात्राता आदिबासि सस्कृति बिबिधता प्रतिबिम्बित जेनाङ्ग दोका काथा निश्चित पालि रेम्का प्रभाव जेङ्गका उपाइ अवलम्बन पाआङ्ग । सारभिगेलाइ दोआका पाका पुर्न खुलाको सुनिश्चित पालि हिदोइ पुर्वाग्रह माताअसिङ्ग

आदिबासिको सास्कृतिक बिबिधताहेड हेसाड मात्राता प्रतिविम्बित पालि ताइको अधिनता (निजि स्वामित्व) हिका बानाल माध्यमहेड उत्साहित पालिगोयाड ।

धारा १७

१. आदिबासि जनजाति कोलाउ दयाडगेलाइदोफा लागु जेडका वोमुलुक अन्तर्राष्ट्रिय कोलाउ सारभि काम कानुन (राष्ट्रिय श्रम कानुन) लिता हिका बेबस्ता पाका गोताड खावारा गेलाइको पुरा चालाइका खावारा हि ।
२. सारभिगेलाइ आदिबासि जाम्बालाइको मुल खाताराको स्थिति रो ताइको ससक्तिकरणको भासिड सिछाको महत्वहेड ध्यानता ताकाताड ताइ ताका ताकासोसन (आर्थिकसोसन)सो कोलाउ खातारा जेडिल दोका माकुनु जाम्बालाइको सिछाता दखल पिलि दोका माकुनु जाम्बालाइको एल्का (स्वास्थ्य) माकुनु जिउको, दिमागको, आध्यात्मिक, नैतिक माकुनु सामाजको बिकासता हान्ति (नोक्सान) जेडिल दोका हिदोइबुड कामसो आदिबासिहेड सुरछा पालि आदिबासि जनजातिदोफाको साल्हा कोलाउ साहिताता बार्का उपाइगेलाइ अवलम्बन पाआड ।
३. आदिबासि दयाडगेलाइदोफा काम कोलाउ आरो काथाको वाहेक जागिर माकुनु ज्याला वारेता हिदिइबुड म्हुइका वाराका हिका सर्तगेलाइ ओबलाइहेड लागु माजेडका खावारा हि ।

धारा १८

आदिबासि जनजातिदोफा ताइ ताइको खावाराता प्रभाव पाका बिसयगेलाइको निर्णए प्रक्रियाता ताइको रोजिका प्रतिनिधिसोड जोम्लि दोसाड ताइको निर्णए पाका सांस्थागेलाइहेड ताअलि कोलाउ सिर्जाइलि (सिर्जना) खावारा हि ।

धारा १९

आदिबासि जनजातिहेड प्रभाव पाका कानुनको माकुनु आफिसको उपाइगेलाइ अवलम्बन माकुनु कार्यान्वयन पालि लाम्फा सारभिगेलाइ आदिबासि जनजातिको खुला , लाम्फा (पुर्व) रो सुचित मन्जुरि निडिल ताइ आदिबासि जनजातिको ताइको प्रतिनिधित्व पाका सास्थागेलाइसो ओबलाइदोफा असल निएतआन्सार साल्हा रो साहिता पाआड ।

धारा २०

१. आदिबासि जनजातिदोफा ताइको राजनितिक, ताका (आर्थिक) रो सामाजिक प्रनालि माकुनु सांस्थागेलाइ ताअूलि रो इडकोको बिकास पालि, जिबिका चालाइलि कोलाउ बिकासको ताइको माध्यमगेलाइको उपभोगको सन्दर्भता सुरछित जेडिल रो ताइको गोतेड परम्परागत रो भेनेड आर्थिक क्रियाकलापगेलाइता खुला जोम्लि खावारा हि ।
२. जिबिका चालाइका कोलाउ बिकासको ताइको आन्मानेगेलाइसो (साधनहरूबाट) बन्चित आदिबासि जनजाति उचित रो स्वच्छ हान्तिपुरतालको हक हि ।

धारा २१

१. आदिबासि जनजातिदोफा सिछा, जागिर, बेपार पाका प्रसिछन, पुन प्रसिक्शन, हिका थामे (आवास), साफासुघर, एल्का कोलाउ सामाजिक सुरक्षाको माउजा दोसाड ताइको ताका (आर्थिक) कोलाउ सामाजिक स्थिति म्हुइका वाराका बिना सुधार जेडका खावारा हि ।
२. सारभिगेलाइ ताइ ताका (आर्थिक) कोलाउ सामाजिक स्थितिता दिनाड सुधार निश्चित पालि भासिड प्रभावकारि उपाइ रो उचित हिनु मुल उपाइ अबलम्बन पाआड । आदिबासि वाराड वेराड द्याडगेलाइ, बेबालाइ, बेजालाइ वाजालाइ, जाम्बालाइ कोलाउ अपाडगेलाइको खावारा कोलाउ मुल आवश्यकतागेलाइहेड ध्यान पियाड ।

धारा २२

१. इदोइ घोसनापत्रको कार्यान्वयन पालाउ आदिबासि वाराड बेराड, बेबालाइ, वाजान बेजान, जाम्बालाइ कोलाउ अपाडगको खावारा कोलाउ मुल गोइका मुल ध्यान पियाड ।
२. आदिबासि बेबालाइ कोलाउ जाम्बालाइ पुरा संरछन उपभोग पांवा दोका काथा निस्चित पालि सारभिगेलाइ आदिबासि जनजातिदोफाको सहकार्यता उपाइगेलाइ अवलम्बन पाआड कोलाउ गोताड खालको हिंसा रो म्हुइका वाराका माजेडका काथागेलाइको प्रत्याभुत पाआड ।

धारा २३

आदिबासि जनजातिदोफा बिकास वारेता ताइको खावारा उपभोग पालि भासिड प्राथमिकता कोलाउ रननितिगेलाइ निर्धारन पालि कोलाउ तय पाका खावारा हि । बिसेसपातेड, आदिबासि जनजातिदोफा एल्का (स्वास्थ्य), हिका थामे (आवास) कोलाउ ताइमिहेड रेम्का प्रभावित पातेड लोका भेनेड ताका (आर्थिक) कोलाउ सामाजिक कार्यक्रमगेलाइ तर्जुमा रो निर्धारन पालि सक्रिय रुपसो जोम्लि रो दोकाथेकापा ताइको ताइको सांस्थासो इन्सिका कार्यक्रमगेलाइ चालाइलि खावारा हि ।

धारा २४

१. आदिबासि जनजातिदोफा ताइको परम्परासो चालाइका ओसेरे कोलाउ ओसेरेपोइतिको भार (औसधिजन्य बनस्पति) जनाबर कोलाउ भोनोइता निडका आन्मानेगेलाइका (खनिज पदार्थ) सुरछा दोसाड एल्का वारेता ताइ ताइको परम्परासो मानिका चलनगेलाइ हेड ताअलि निडका खावारा हि । आदिबासि द्याडगेलाइदोफा हिदोइबुड म्हुइका वाराका बिना गोताड सामाजिक कोलाउ एल्का (स्वास्थ्य) सुबिधागेलाइता थुकाको खावाराबुड हि ।
२. आदिबासि द्याडगेलाइदोफा निडिलदोका उत्कृस्त जिउको कोलाउ

दिमाग एल्का मानसिक स्वास्थ्यस्तर उपभोग पालि बारामबोर खावारा हि । इदोइ खावाराको पुरा निडिल भासिड प्रगति पाका उदेस्यसो सारभिगेलाइ गोइका पोइसा (कदम) आगाताड ।

धारा २५

आदिबासि जनजातिदोफा परम्परासोदोड ताइको स्वामित्वता हिका माकुनु भेनेड खालसो कब्जा पातेड चालाइतेड लोका भोनोइ, माउजा, चि रो ततवर्तिय भोरा कोलाउ भेनेड आन्मानेदोफाको (संसाधन) ताइ पृथक आध्यात्मिक सम्बन्धगेलाइ ताअलि कोलाउ सुधार पालि कालाउ इदोइ वारेता लोका पुस्ताप्रति ताइको उतरदायित्व बहन पालि खावारा हि ।

धारा २६

१. आदिबासि जनजातिदोफा ताइ परम्परासो दोड ताइको स्वामित्वता ताअका, कब्जा पाका माकुनु भेनेड खालको चालाइकाताड लोका माकुनु निडका भोनोइ, माउजा, कोलाउ आन्मानेहुता (संसाधनहरूमाथि) खावारा हि ।
२. आदिबासि जनजातिदोफा परम्परासो स्वामित्व माकुनु भेनेड परम्पर असो नियन्त्रन माकुनु चालाइका पाका कारनसो ताइ ओबलाइदोफा हिका कोलाउ ताइ भेनेड खालको निडका भोनोइ, माउजा कोलाउ आन्मानेगेलाइको स्वामित्व माकुनु इडकोको चालाइका पाका, बिकास पाका कोलाउ नियन्त्रन पालि खावारा हि ।
३. सारभिगेलाइ इदोइ भोनोइ, माउजा कोलाउ आन्मानेगेलाइहेड (संसाधनगेलाइ) कानुनि मानेता कोलाउ संरछेन पियाड । इन्स्का मानेता ताइ आदिबासि जनजातिको चलन, परम्परा कोलाउ भोनोइ स्वामित्व प्रथाहेड ध्यान पिकाताड पियाड ।

धारा २७

परम्परासो स्वामित्वता हिका माकुनु भेनेड खालसो नियन्त्रन माकुनु चालाइका आदिबासि जनजातिको भोनोइ, माउजा, रो आन्मानेगेलाइता ताइ खावाराहेड मानेता पिलि रो न्याय निरुपन पालि सारभिगेलाइ ताइ आदिबासि जनजातिदोफाको सहकार्यता ताइ कानुन, परम्परा, चलन रो भोनोइ स्वामित्व प्रनालिहेड उचित मानेता पिकाताड एलोड स्वच्छ खुला, निस्पक्ष, खुल्ला रो पारदर्शि प्रक्रियाता स्वामित्वमा रहदै आएका वा अन्य खालसो कब्जा वा प्रयोग गरिंद खुलला रो पारदर्शि प्रक्रिया अवलम्बन पातेड कार्यान्वयन पाआड । आदिबासि जनजातिदोफा इदोइ प्रक्रियाता जोम्का सहभागि जेडिल खावारा हि ।

धारा २८

१. आदिबासि जनजातिदोफा ताइ परम्परागत रूपसो स्वामित्व निड्का माकुनु भेनेड खालको कब्जाता पाका माकुनु चालाइका पाकाताड लोका भोनोइ, माउजा , कोलाउ आन्मानेगेलाइ ताइको खुला , लाम्फा कोलाउ सोमाति बिना बानाल हुनु , हुका, कब्जा पातेड चालाइका पाका माकुनु नास पाका प्रत्यवस्थापनलगायतको माध्यमसो त्रुति पुर्ति निड्का माकुनु सम्भवमान्ठुनु उचित, स्वच्छ रो न्यायआन्सार हान्तिपुरताल त्रुतिपुर्ति निडिल खावारा हि ।
२. ताइ दयाङगेलाइ खुला सोमति पाका स्थितिता बाहेक हान्तिपुरताल (क्षतिपुर्ति) बाराम्बोर गुन हिका, आकार रो कानुन मान्यहिका भोनोइ, माउजा रो आन्माने आकारता माकुनु ताका हान्तिपुरताको (बितिय क्षतिपुर्ति) रूपता माकुनु भेनेड उचित हान्तिपुरताल रूपता हयाड ।

धारा २९

१. आदिबासि जनजातिदोफा ताइ बाताबरन कोलाउ भोनोइ माकुनु माउजा रो आन्मानेकां (संसाधन) सेका (उत्पादन) छेमताको संरछेन कोलाउ सुरछा पाका खावारा हि। इस्का संरछेन कोलाउ सुरछेनको

भासिङ सारभि म्हुइका वाराका बिना आदिबासि जनजातिको भासिङ साहिता कार्यक्रमगेलाइ वानाइतेड पातेड कार्यान्वयन पाआड ।

२. आदिबासि जनजातिको खुला, लाम्फा कोलाउ बानाल पिका सोमति बिना ताइको भोनोइ माकुनु माउजाता खातारा हिका पदार्थगेलाइको भाकारता ताअका माकुनु बिसर्जन मापाड दोका काथा सुनिश्चित पालि सारभिगेलाइ रेम्का प्रभाव हिका उपाइगेलाइ अवलम्बन पाआड ।
३. इन्सिका पदार्थगेलाइसो मारेम्का प्रभाव पाका आदिबासि जनजातिसो तयार कोलाउ कार्यान्वयन पाका भाइका आदिबासि जनजातिको एल्काको (स्वास्थ्यको) अनुगमन पालि एल्का (स्वास्थ्य) ताअलि कोलाउ पुनस्वास्थ्य बानाइका कार्यक्रमगेलाइ उचित रुपसो कार्यान्वयन जेनाको दोका काथा निश्चित पालि बुड सारभिगेलाइ चाहेकाआन्सार रेम्का प्रभाव जेडका उपाइगेलाइ अवलम्बन पाआड ।

धारा ३०

१. सान्दर्भिकरुपसो सार्वजनिक फाइदाको दुस्टिसो खातारा मान्नुपा माकुनु ताइ आदिबासि जनजातिगेलाइ खुला सोमति पिका माकुनु अनुरोध पाका स्थितिता बाहेक आदिबासि जनजातिको भोनोइ माकुनु माउजाता सेनाको गतिबिधि मापाआड ।
२. सेनाको गतिबिधिको भासिङ आदिबासि जनजातिको भोनोइ माकुनु माउजा चालाइका सारभिगेलाइ उचित प्रक्रियाको माध्यमसो रो मुलरुपसो प्रतिनिधिमुलक सास्थागेलाइसो ताइ आदिबासि जनजातिदोफा रेम्का प्रभाव पाका साल्हा पाआड ।

धारा ३१

१. आदिबासि जनजातिदोफा ताइको सास्कृतिक सम्पति, परम्परागत ज्ञान कोलाउ ताइको बिज्ञान, प्रबिधि कोलाउ सास्कृतिक दोअकागेलाइ

कोलाउ ताइको बिज्ञान, प्रबिधि, कोलाउ सस्कृतिका फाल्तो दयाङ्गलाइ कोलाउ आनुबंसिय आन्माने, चालाङ्गलाइ, ओसेरे, जिबजन्तु कोलाउ बानास्पतिक सम्पतिगेलाइका ज्ञान, लोक परम्परा, साहित्य, नमुना, घाकातोन्का इन्साङ परम्परासोङ घाका कोलाउ खाङका ओसाङपातेङ न्हाकातोङका कलाङ्गलाइ ताअलि, नियन्त्रन पालि, संरछेन पालि कोलाउ बिकास पालि खावारा हि ।

ताइदोफा इस्का सास्कृतिक सम्पति, परम्परागत ज्ञान कोलाउ परम्परागत सास्कृतिक दोअका गेलाइहुता बौद्धिक सम्पति ताअलि, नियन्त्रन ताअका, संरछेन ताअका कोलाउ विकास पाका खावारा हि ।

२. या खावारा गेलाइको उपभोगहेङ मानेता पिलि कोलाउ भासिङ संरछेन पालि आदिबासि जनजातिदोफाको सहकार्यता सारभिगेलाइ रेम्का प्रभाव जेङका पोइसा आगायाङ ।

धारा ३२

१. आदिबासि जनजातिदोफा ताइको भोनोइ माकुनु माउजा माकुनु भेनेङ आन्मानेगेलाइको (संसाधनहरुका) बिकास माकुनु चालाइलिको भासिङ प्राथमिकता रो रननितिगेलाइ निर्धारन पालि कोलाउ तयार पाका खावारा हि ।
२. आदिबासि जनजातिको भोनोइ माकुनु माउजा माकुनु भेनेङ आन्माने (संसाधन) मुलपातेङ भोनोइलिता निङका (खनिज), चि माकुनु भेनेङ आन्माने (संसाधन) को बिकास, चालाइलि (उपयोग) माकुनु सोसनदोफा ताइ हेङ मारेम्का असर पाका (प्रभावित) हिदोइ बुङ आयोजना स्विकृत पालि लाम्फा सारभिगेलाइ आदिबासि जनजातिको खुला कोलाउ बानाल हुका सोमति निडिल भासिङ ओबलाइको प्रतिनिधि सास्थागेलाइको माध्यमसो ताइ आदिबासि जनजातिदोफा असल निएतसो साल्हा कोलाउ साहिता पाआङ ।

३. सारभिगेलाइ इन्सिका हिदोइबुड कामगेलाइको भासिड उचित कोलाउ न्यायआन्सारको क्षतिपुर्तिका भासिड प्रभावकारि संयन्त्र उपलब्ध पाआड रो मारेम्का बाताबरन, ताका (आर्थिकं), सामाजिक, सास्कृतिक माकुनु आध्यात्मक प्रभाव न्यनिकरनको भासिड उपाइ अवलम्बन पाआड ।

धारा ३३

१. आदिबासि जनजातिदोफा ताइ ओबलाइको ताइको चलन कोलाउ परम्पराआन्सार मौलिक नाल्याका (पहिचान) माकुनु सदसे निडका वारेता निर्नए पाका खावारा हि । आदिबासि जनजाति हिकाताडलोका सारभिको नागरिकता निडका आदिबासि द्याडगेलाइको खावाराहेड इदोइ हनन मापाआड ।
२. आदिबासि जनजातिदोफा ताइ ताइको प्रक्रिया अनुरुप ताइको सास्थागेलाइको संरचनात्मक आकार निर्धारन पालि कोलाउ सदसे छनौत पाका खावारा हि ।

धारा ३४

आदिबासि जनजातिदोफा वोमुलुक दयाड खावारा (अन्तराष्ट्रिय मानव अधिकार) मापदन्डगेलाइ अनुरुप ताइको सास्थाको संरचना रो ताइको बेग्लोडचलनगेलाइ, आध्यात्मिक, परम्परा, प्रक्रिया, चलन रो अस्तित्वता हिका स्थितिता न्याए पिका प्रनालि (न्यायिक प्रणालि) रो चलनगेलाइको सुधार पालि, बिकास पालि, कोलाउ ताअलि खावारा हि ।

धारा ३५

आदिबासि जनजातिदोफा ताइको समुदायहेड दयाडगेलाइको जिमा निर्धारन पालि खावारा हि ।

धारा ३६

१. आदिबासि जनजाति, मुलपातेड वोमुलुकको साज अन्तराष्ट्रिय सिमानासो बाखाइनाका ताइ ओबलाइको ताइको सदसे कोलाउ सिमाना पारिको भेनेड दयाडगेलाइदोफा आध्यात्मिक, सास्कृतिक, राजनितिक, आर्थिक कोलाउ सामाजको उदेस्को गतिबिधिदोफाड सम्पर्क, सम्बन्धरो साहिता ताअलि रो बाह्रिपालि खावार हि ।
२. सारभिगेलाइ आदिबासि जनजातिदोफाको साल्हा कोलाउ साहिताता इदोइ अभ्यासगेलाइ सजिलो बानाइलि कोलाउ इदोइ खावाराको कार्यान्वयन निश्चित पालि भासिड प्रभावकारि उपाइगेलाइ अवलम्बन पाआड ।

धारा ३७

१. आदिबासि जनजाति दोफा सारभि ताइ सारभि माकुनु ताइ उतराधिकारिगेलाइदोफा पाका सन्धि, सम्भौता कोलाउ भेनेड रचनात्मक बेबस्तागेलाइको मानेता पिका, पालना पालि कोलाउ कार्यान्वयन पालि ताइ खावाराको ताइ खावाराको ताइ दोफाड इन्सिका सन्धि, सम्भौता कोलाउ उपयोगि बेबस्ताको भासिड सारभिसो मान कोलाउ आदर निडका खावारा हि ।
२. इदोइ घोसनापत्रको हिदोइबुडकाथागेलाइ सन्धि, सम्भौता दोफाड आरो रचनात्मक बेवस्तागेलाइता समाबेस पाका आदिबासि जनजातिको खावारागेलाइ घाटिपालि माकुनु न्युन पालि बाखान मापाड ।

धारा ३८

सारभिगेलाइ आदिबासि जनजातिदोफाको साल्हा कोलाउ साहिताता इदोइ घोसनापत्रको उदेस् हासिल पालि भासिड कानुन कोलाउ उचित उपाइगेलाइ अबलम्बन पावा ।

धारा ३९

आदिबासि जनजातिदोफा इदोइ घोसनापत्रता समाबेस पाका खवारगेलाइको उपभोग पालि भासिड सारभिसो कोलाउ वोमुलुक अर्नाष्ट्रिय साहितासो ताका कोलाउ प्राबिधिक साहिता निडका खवारा हि ।

धारा ४०

आदिबासि जनजातिदोफा माउजा माकुनु भेनेड पक्षगेलाइदोफाको द्वन्द्व दोफाड विवादको भासिड समाधानको भासिड उचित दोफाड निस्पक्ष प्रक्रियाको माध्यमसो मार्फा निर्नयता थुकाका कोलाउ ताइको सामुहिक दोफाड ताताइमि ब्यक्तिगत खवारगेलाइको गोताड उलंङघनको भासिड प्रभावकारि न्याय निडका खवारा हि । इन्का निर्नए ताइ आदिबासि जनजातिको चलन, परम्परा, निएम कोलाउ कानुन प्रनालि कोलाउ वोमुलुक दयाड खवारा (अन्तर्राष्ट्रिय मानवअधिकार) को उचित बिचार पावा ।

धारा ४१

संयुक्त राष्ट्रसंघिय प्रनालिको अंग दोफाड बिसिस्ट निकाइगेलाइ कोलाउ सारकार बाहारको संगठनगेलाइ ताकाको साहिता (वितिय सहयोग) कोलाउ प्राबिधिक साहिताको परिचालन दोसाड भेनेड माध्यमसो इदोइ घोसनापत्रको प्राबधानगेलाइको पुरा कार्यान्वयनको भासिड योगदान पाआड । आदिबासि जनजातिहेड प्रभावित बानाइका मुदागेलाइता ताइ जोम्लि निस्चित पाका उपाइ कोलाउ माध्यमगेलाइको बेवस्ता पाआड ।

धारा ४२

संयुक्त राष्ट्रसंघ, आदिबासि मुदागेलाइ ताइ थायि मन्च दोफाड इदोइ अंगगेलाइ रो सारभिस्तरको बुड इदोइ बिसिस्ट निकाइगेलाइ कोलाउ सारभिगेलाइ इदोइ घोसनापत्रको प्राबधानगेलाइहेड मान रो पुरा कार्यान्वयनको सुधार कोलाउ घोसनापत्रको प्रभावकारिताको अनुगमन पावा ।

धारा ४३

इता नाल्पाका खावारागेलाइ बिस्वको आदिबासि जनजातिको जिबन, प्रतिस्ता कोलाउ कल्यानका भासिड आतुइसा मापदन्ड स्थापित पाका हि ।

धारा ४४

इता नाल्पाका पाका गोताड खावारा कोलाउ खुला आदिबासि बेबालाइ कोलाउ वाबालाइ हरेकको भासिड बारामबोर आकारता प्रत्याभुत पाका हि ।

धारा ४५

इदोइ घोसनापत्रको हिदोइबुड काथाहेडआदिबासि जनजाति एला उपभोग पातेड लोका माकुनु भबिस्यता निडका, खावारागेलाइहेड न्युनिकरन पाका माकुनु मोअपाका अर्थता माहृकाड ।

धारा ४६

१. हिदोइ माउजा, जनता, हुल माकुनु द्याडदोफा संयुक्त राष्ट्रसंघिय वाराका चिथि (बडापत्र) उल्ता हिदोइ कामगेलाइता संलग्न जेडिल माकुनु जेदोइ काम पालि खावारा हिका अर्थ लागिपा माकुनु सार्वभौम कोलाउ खुला (स्वतन्त्र) सारभिको माउजा क्षेत्रिय अखन्डता माकुनु राजनितिको एकाइहेड पुरा माकुनु आसिक रुपसो खन्डित पाकामाकुनु कमजोर पाका हिदोइ काम पालि अनुमति पिका माकुनु प्रोत्साहन पाकाअर्थ लागिपा इदोइ घोसनापत्रको हिदोइबुड काथागेलाइ बाखान पालि मादोकाड ।
२. पिका (प्रस्तुत) घोसनापत्रता उल्लेख पाका खावारागेलाइ उपभोग पालाउ दयाडको खावारा (मानव अधिकार) कोलाउ ताइको खुलाको (मौलिक स्वतन्त्रता) मान पाआड । । इदोइ घोसनापत्रता वाखानपाका खावारागेलाइको उपभोग कानुननिर्धारन पाका कोलाउ वोमुलुक दयाड खावारा (अन्तर्राष्ट्रिय मानब अधिकार) ताइ दायित्वाआन्सारको साजलिता खानि हिलिगोयाड ।इस्का हिदोइबुड साजगेलाइ म्हुइका

वाराका मान्ठुका अरुको खारारा कोलाउ खुलागेलाइको उचित नाल्का (पहिचान) कोलाउ मान निश्चित पालि कोलाउ प्रजातन्त्रिक सामाजको उचित कोलाउ हेसाड बाध्यात्मक आवस्यकतागेलाइ सामाधान पालि उदेस्यका भासिड एकदम आवसेक ह्याड ।

३. इदोइ घोसनापत्रता वाखान पाका प्रावधानगेलाइको बाखान न्याए, प्रजातन्त्र, दयाड खाराराको (मानव अधिकार) मान, समानता, म्युइका वाराका मान्ठुका, रेम्कासासन (सुसासन) कोलाउ असल निएतको सिद्धान्तगेलाइ अनुरुप पाड ।

दोका

Indigenous Media Foundation

Anamnagar, Kathmandu, Nepal

Tel.: 977 1 4102757, 4102689

Email : indigenoustelevision@gmail.com

Website : www.indigenousmediafoundation.org

Publisher

DHIMAL Indigenous Language, Nepal

*Translation by:
Manju Dhimal*